

2 ta' Dicembru, 1987

Imhallfin: -

**S.T.O. Hugh Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S. -
President**

Onor. Joseph A. Herrera B.I.Can., Lic.Can., LL.D.

Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

James Gollcher u John Ripard bhala diretturi a nom u in
rappresentanza tal-*Combined Container Services Agency Limited*

versus

Godwin Abela u William Scicluna bhala diretturi a nom u in
rappresentanza tal-*Cargo Handling Co. Limited*

**Ordinanza Dwar il-Portijiet 1962 - Art. 45 ta' - Perijodu
ta' Dekadenza ta' Sena**

L-atturi fittxew għal danni pretizi sofferti mill-container.

Il-Qorti ta' l-Appell ikkonfermat is-sentenza ta' l-ewwel Qorti illi l-azzjoni giet istitwita tardivament u ċjoè wara d-dekors tal-perijodu perentorju ta' sena.

Il-Qorti: –

Rat l-att taċ-ċitazzjoni pprezentata fl-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ li bih l-atturi wara li ppremettew li b'tort tal-konvenuti *nomine*, l-atturi *nomine* sofrew danni konsistenti fi hsara kkaġunata fid-9 ta' Awissu, 1980, lill-*container* numru SS10 216673 - 5, u spejjeż konsegwenzjali b'kollox ammontanti għal ċirka Lm1249.57, 2 (elf mitejn, disgħa u erbgħin lira, sebgha u hamsin ċenteżmu u żewġ milleżmi), u għalhekk l-istess atturi talbu li:

1) il-konvenuti *nomine* jiġu ddikjarati rresponsabbli għadanni mgarrba mill-atturi *nomine*; u;

2) għalhekk il-konvenuti *nomine* jiġu kkundannati jhallsu lill-atturi *nomine* s-somma ta' Lm1249.57,2, fuq imsemmija jew somma verjuri li tiġi llikwidata jekk hemm bżonn permezz ta' periti nominandi;

Bl-ispejjeż, inklużi dawk ta' l-ittra uffiċjali tat-22 ta' Lulju, 1981, u bl-imgħax kummerċjali kontra l-konvenuti;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti *nomine* li biha eċċepew:

1) Illi, preliminarjament u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet sussegwenti, l-azzjoni attriċi hija preskritta skond

il-liġi, u ċjoè a tenur tas-sub inciż (b) ta' l-artikolu 45 tal-*Ports Ordinance, 1962*;

2) Illi, sussegwentement u mingħajr preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż peress illi s-soċjetà *The Cargo Handling Co. Ltd.*, ma hijiex responsabbli għadanni allegati;

3) Salv eċċezzjonijiet oħra;

Rat is-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ fil-15 ta' Novembru, 1985, li biha ddeċidiet il-kawza billi prevja li tilqa' l-eċċezzjoni msemmija tal-konvenuti, tiċhad it-talba ta' l-atturi – bl-ispejjeż kollha kontra tagħhom u dan kollu wara li rat u kkunsidrat li ġej u ċjoè:

Ikkunsidrat dwar l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuti;

Illi l-vapur "*Camelia*" wasal Malta fid-9 ta' Awissu, 1980, u fl-istess ġurnata l-*container* numru SS10 216673 – 5 imsemmi fiċ-ċitazzjoni ġie skarikat minn fuqu u għadda fil-kustodja tal-konvenuti;

Illi l-attur jallega li l-istess *container* soffra danni ammontanti għas-somma ta' Lm1249.57,2, waqt li kien qed jitnizzel mis-soċjetà konvenuta billi, kif stqarru l-atturi fid-dikjarazzjoni tagħhom, it-"*truck forklifter*" li kien qiegħed inizzlu u li kien operat mill-haddiema tal-kumpanija konvenuta inqaleb fuqu. Din il-kawza qiegħda ssir biex il-konvenuti jirrifondu dawn id-danni lill-atturi;

Illi jirriżulta li ċ-ċitazzjoni odjerna giet ippreżentata fit-12 ta' Ottubru, 1983, ċjoè kważi sena u xahrejn mid-data li l-*container* li safa dannegġjat gie taht il-kustodja tal-konvenuti;

Illi l-konvenuti qeġhdin jeċċepixxu l-preskrizzjoni tas-sena a tenur ta' l-artikolu 45(b) tal-*Ports Ordinance, 1962*, fejn hemm dispost li l-ebda azzjoni ma tista' tittiehed kontra s-Superintendent tal-Portijiet jew kuntrattur tiegħu dwar ir-responsabbilitajiet tiegħu bhala li jgorr jew jahzen oġġetti skond id-disposizzjonijiet ta' l-imsemmija ordinanza kemm-il darba.....;

“(b) l-azzjoni ma tigix mibdija għeluq perijodu ta' tna-x il xahar mid-data li fiha dawk l-oġġetti jkunu aċċettati mis-Superintendent tal-Portijiet jew mill-kuntrattur skond il-każ”;

Illi l-konvenuti *nomine*, hu risaput li huma l-kuntratturi tas-Superintendent tal-Portijiet u jirriżulta bhala fatt li ċ-ċitazzjoni giet ippreżentata aktar minn sena wara li l-konvenuti kienu aċċettaw il-*container* in kwistjoni u allegatament iddanegġawh;

Illi l-atturi però jsostnu li din il-preskrizzjoni kkomminata bl-imsemmi artikolu 45(b) ma hijiex applikabbli għall-każ in dezamina “*stante* li l-kawża odjerna saret wara danni kkawżati f'*container* u mhux fil-merkanzija (ara verbal irregiſtrat fl-udjenza tat-23 ta' Marzu, 1984);

Illi din il-Qorti ma taqbilx ma' din is-sottomissjoni peress li l-kelma “oġġetti” msemmija fl-imsemmi art. 45, ma tfissirx biss “merkanzija” kif donnhom jintendu biha l-atturi. Infatti, l-kelma oġġetti li mfissra fl-artikolu 2 ta' l-Ordinanza msemmija billi hemm dispost illi l-kelma “oġġetti” wżata f'dik l-Ordinanza,

kemm-il darba r-rabta tal-kliem ma tfissirx xort'ohra, tinkludi:

“bagalji, annimali (sew hajjin sew mejtin) u kull proprjeta' ohra mobbli ta' kull xorta li tkun”;

Illi huwa ovvju li l-kelma “ogġetti” ghandha sinifikat ferm aktar wiesgħa minn dak attribwit lilha mill-atturi u din il-Qorti ma tara l-ebda raġuni għaliex “*container*” ma għandux jaqa' taht is-sinifikat deċiżivament wiesgħa tal-kelma “ogġetti” fl-imsemmi artikolu 45;

Illi għalhekk, dana l-artikolu hu pjenament applikabbli għall-każ odjern u konsegwentement la ċ-ċitazzjoni giet ipprezentata aktar minn sena wara l-perijodu msemmi mill-artikolu 45 fuq riferit, isegwi li l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ssollewat mill-konvenuti għandha tiġi milqugħa peress li rriżulta li l-azzjoni attriċi tinsab perenta;

Rat in-nota ta' l-appell ta' l-atturi *nomine* pprezentata fil-25 ta' Novembru, 1985;

Rat il-petizzjoni ta' l-appelli ta' l-atturi James Gollcher u John Ripard bħala diretturi a nom u in rappresentanza tal-*Combined Container Services Agency Limited* ipprezentata fl-10 ta' Dicembru, 1985, li biha talbu bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti joghġobha tirrevoka s-sentenza ta' l-ewwel Onorabbli Qorti billi tiċhad l-eċċezzjoni tal-konvenuti. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra tagħhom u tibgħat il-kawża għall-kontinwazzjoni quddiem l-ewwel Onorabbli Qorti;

Rat l-atti kollha l-ohra rilevanti u opportuni;

Ittrattat l-appell;

Ikkunsidrat:

Illi l-atturi appellanti qeghdin jippretendu li l-azzjoni minnhom esperita kontra s-soċjetà konvenuta hija waħda ta' danni normali kif ikkontemplata fil-Kodiċi Ċivili. Huma għalhekk isostnu li b'ebda mod ma għandhom japplikaw id-disposizzjonijiet tal-*Ports Ordinance 1962*. Din l-Ordinanza fil-fehma ta' l-istess tikkonċerna u tirregola biss il-pretensjonijiet ta' riċevituri u konsenjatarji ta' oġġetti importati *vis-a-vis* s-soċjetà konvenuta. Wieħed għalhekk irid jeżamina bir-reqqa l-fatti kollha li taw lok għal din il-kawża biex jiġi stabbilit taht x'kien jaqgħu l-istess fatti u oġġetti għandhomx jiġu rregolati mill-*Ports Ordinance 1962* għal dak li jirrigwarda t-terminu li fih l-attur kellu jaġixxi u manjera ta' l-istess jew inkella jekk il-materja in kwistjoni taqax taht id-disposizzjoni normali tal-Kodiċi Ċivili Tagħna;

Illi fid-9 ta' Awissu, 1980 wasal f'Malta l-vapur "*Camelia*". Fuq l-istess vapur kien hemm il-"*container*" in kwistjoni li għandu n-numru SS10 216673 - 5. L-oneru biex jinżel dan il-*container* waqa' fuq is-soċjetà konvenuta. Waqt li kienu qeghdin inizzlu minn abbord l-imsemmi *container*, gara li t-*Truck Forklifter* li kien qed jiġi użat għal dan l-iskop mill-*Haddiema tal-konvenut nomine*, inqaleb fuq l-istess *Container* li minhabba f'hekk f'dan l-incident gie dannegġjat. L-ammont li l-atturi *nomine* qeghdin jippretendu hlas tiegħu bhala danni mingħand il-konvenuti *nomine* huwa ta' Lm1249.57,2. L-atturi qeghdin għalhekk jeċċepixxu din il-kawża kontra s-soċjetà konvenuta billi jirritjenu li hija għandha tiġi ritenuta responsabbli għall-incident "*de quo*". Il-konvenuti min-naħa tagħhom kienu eċċepew li l-

atturi kien messhom l-ewwelnett ottemperaw ruħhom mad-dispost ta' l-artikolu 45 tal-*Ports Ordinance 1962*;

Illi fil-fatt, fil-*Ports Ordinance 1962* insibu xi limitazzjonijiet imposti fuq l-azzjonijiet avanzati kontra s-soċjetà konvenuta. Dawn jikkonsistu f'zewġ kondizzjonijiet li jridu jiġu sodisfatti biex tali azzjonijiet ikunu jistgħu jimxu 'l quddiem. Effettivament l-artikolu 45 ta' l-Ordinanza jgħid li "*Notwithstanding the provisions of any other law no action shall lie against the superintendent of Ports or a contractor in relation to his responsibilities as a carrier or warehouseman of goods in accordance with the provisions of this Ordinance, unless:*

a) *a claim in writing, giving such particulars as may reasonably be necessary, is given to the Superintendent of Ports or the Contractor, as the case may be, within six months of the date upon which such goods are accepted by the Superintendent of Ports or the contractor as the case may be, and;*

b) *the action is commenced within a period of twelve months from the date upon which such goods, are accepted by the Superintendent of Ports or the contractor as the case may be*";

Illi l-kliem ta' l-artikolu 45 "*Notwithstanding the provisions of any other law*" għandu jinftehem li għal dak li ser jingħad aktar 'l isfel fl-istess artikolu, d-dispost ta' l-istess għandu jkollu forza hu u l-ebda disposizzjoni ta' xi liġi oħra. Hekk jiġi li ebda azzjoni ta' xi kreditur ma tista' tirnexxi jekk ma ssirx *claim* lill-kuntrattur fiż-żmien sitt xhur minn mindu l-oġġetti (*goods*) jiġu f'idejh u l-kreditur ma jaġixxix fi żmien sena minn meta l-kuntrattur ikun irċieva f'idejh l-oġġetti "*de quo*"; Ċertament mill-porvi jirrizulta ċar li l-oġġetti fil-każ preżenti ġew f'idejn

il-kuntrattur fid-9 ta' Awissu, 1980. Minn imkien ma jirriżulta li l-atturi kienu pprezentaw xi "*claim*" lill-konvenuti *nomine* fiż-żmien imsemmi fl-artikolu 45 fuq iċċitat. Iċ-ċitazzjoni ta' l-atturi *nomine* giet ipprezentata minnhom fuq sena u xahrejn wara li l-konvenuti kienu hađu l-oġġetti f'idejhom;

Illi l-aggravju mressaq 'il quddiem mill-atturi *nomine* f'dan il-każ huwa l-fatt li huma jikkonsidraw il-kawża odjerna bħala sempliċi kawża għad-danni kif ikkontemplata fil-Kodiċi Ċivili u l-ewwel Qorti għalhekk ma kienx imissha applikat għall-każ id-disposizzjonijiet tal-*Ports Ordinance* ta' l-1962. Fil-fehma tagħha l-ewwel Qorti kien messha applikat ir-regoli tal-preskrizzjoni li hemm fil-Kodiċi Ċivili. L-istess atturi *nomine* fil-petizzjoni tagħhom issottometta li l-*Ports Ordinance* qieghda biex tirregola biss il-pretensjonijiet ta' riċevituri u konsenjatarji ta' oġġetti importati. Il-każ in eżami mhux wiehed minn dawn il-każijiet u kwindi għandha tapplika l-ligi normali;

Illi l-kliem ta' l-artikolu 45 tal-*Ports Ordinance* kif għa ntqal aktar 'il fuq huwa ċar. Il-kuntrattur ma jagħmilhiex biss ta' depożitarju (*warehouseman*) iżda jagħmilha wkoll ta' "*carrier of goods*". L-appellanti f'dan il-każ donnu jridu jissuggerixxu li l-*container* ta' l-atturi *nomine* ma jidholx taħt is-sinifikat tal-kelma "*goods*". Il-*Ports Ordinance* 1962 tagħti definizzjoni tal-kelma "*goods*". Din tinsab definita fl-istess b'dan il-mod. "*Goods includes baggage, animals (whether alive or dead) and all other movable property of any kind whatsoever*". Il - kliem "*all other movable property of any kind whatsoever*" huma estensivi u b'ebda mod għalhekk ma jeskludi l - *Container* ta' l - atturi. Minn dan kollu għalhekk joħroġ li l - asserzjoni ta' l - atturi appellanti fejn jgħidu li din l - Ordinanza tirregola biss il - pretensjonijiet ta' riċevituri ta' oġġetti importati hija

asserzjoni monka, gratuwita u mhux ibbażata fil – ligi. Il – Ports Ordinance “*de quo*” tirregola, kif tgħid ċar hi stess fl – artikolu 45, il – limitazzjoni ta’ azzjonijiet li jsiru kontra s – Superintendent tal – Portijiet jew il – kuntrattur dwar ir – responsabilitajiet tieghu bhala li jgħorr jew jahzen oġġetti. Il – kelma “oġġetti” *stante d* – definizzjoni fuq imsemmija tinkludi l – *container* danneġġjat billi dan huwa proprjetà mobbli u kwindi l – artikolu 45 fuq imsemmi jirregola l – limitazzjoni ta’ l – azzjoni prezenti;

Illi mill-provi prodotti fil-kawża jirrizulta li fil-mument li ssucceda l-incident “*de quo*” l-kuntrattur kien qiegħed jagħmilha ta’ *carrier* għall-finijiet ta’ l-Ordinanza u li l-atturi appellanti ma ottemperawx ruħhom ma’ dak li hemm maħsub fl-artikolu 45 ta’ l-Ordinanza li d-disposizzjonijiet tagħhom f’dan il-każ japplikaw “*ad exclusionem*” ta’ dawk li hemm fl-Kodiċi Ċivili rigward il-preskrizzjoni. Kwindi għalhekk l-atturi, billi ma saritx il-“*claim*” fil-perijodu msemmi kull-kuntrattur, u billi ma aġixxewx fi żmien sena kif hemm fl-artikolu 45, iddekadew mid-drittijiet tagħhom. Għandu jizdied li l-artikolu 45 jistabbilixxi proċedura speċjali li għandha tiġi segwita f’każijiet bħal dak prezenti – L-ewwel irid isir il-*Claim*, ossija talba bil-miktub fit-terminu ta’ sitt xhur hemm stipulat stipulat u mbagħad trid issir iċ-ċitazzjoni fi żmien sena – dejjem minn meta l-oġġetti jkunu aċċettati mill-kuntrattur. Din il-proċedura speċjali ma gietx segwita fil-każ prezenti u għalhekk fit-termini ta’ l-imsemmi artikolu 45 l-ebda azzjoni ma tista’ tittieħed kontra l-kuntrattur. Il-fatt li tkun saret ittra ufficjali ma taffettwax il-posizzjoni bl-ebda mod għaliex id-dritt li tittieħed azzjoni jispicċa billi ma tkunx giet segwita l-imsemmija proċedura speċjali. Bl-ittra ufficjali b’kollox l-istess ma tkunx giet segwita l-proċedura speċjali li tistabbilixxi l-ligi f’dan il-każ;

Għal dawn il-motivi din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddecidi billi tiċhad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata;

L-ispejjeż ta' dan l-appell għandhom jiġu sopportati mill-atturi appellanti.

